

POSELSTVÍ PAPEŽE
JANA PAVLA II.
K LXXVIII. SVĚTOVÉMU
DNI UPRCHLÍKŮ 2002

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE
PRAHA 2002
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Migrace a mezináboženský dialog

1. V průběhu posledních desetiletí svět postupně nabyl podoby velké vesnice, kde se vzdálenosti zkrátily a zhoustla síť komunikací. Rozvoj moderních dopravních prostředků stále více usnadňuje přemísťování lidí z jedné země do druhé i přemísťování v rámci jednotlivých kontinentů. K důsledkům tohoto významného společenského jevu náleží přítomnost asi sto padesáti milionů přistěhovalců žijících v různých částech světa. Právě tento fakt vede na počátku tohoto nového tisíciletí společnost a křesťanské společenství k nutné úvaze, jak patřičně odpovědět na tyto naléhavé výzvy ve světě, v němž lidé různých kultur a náboženství jsou povoláni k tomu, aby spolu žili bok po boku.

Aby se toto soužití mohlo rozvíjet v míru, je nutné, aby mezi příslušníky jednotlivých náboženství padly bariéry nedůvěřivosti, předsudků a obav, které tu bohužel dosud existují. Dialog a vzájemná tolerance jsou vyžadovány v každé zemi: dialog mezi těmi, kdo vyznávají náboženství většiny a mezi příslušníky menšin, které často tvoří přistěhovalci vyznávající různá náboženství. Právě dialog je hlavní cestou, jíž je třeba se vydat a k níž církev vybízí, aby nedůvěru vystřídal respekt a nad odmítáním aby zvítězilo přijetí.

V nedávné době, na sklonku Velkého jubilea roku 2000, jsem se rozhodl opět v tomto smyslu apelovat na rozvoj vztahu „otevřenosti a dialogu s představiteli jiných náboženství“ (*Novo millennio ineunte*, 55). K dosažení tohoto cíle nestačí iniciativy přitahující pozornost velkých sdělovacích prostředků; je spíše zapotřebí každodenních prostých gest a jejich vytrvalého uskutečňování, protože právě jimi lze dosáhnout opravdové proměny mezilidských vztahů.

2. Rozsáhlá a mohutná spleť migračních jevů charakterizující naši dobu znásobuje příležitost k mezináboženskému dialogu. Země s dávnými křesťanskými kořeny i multikulturní společnosti nabízejí konkrétní příležitosti k mezináboženské výměně. Na evropský kontinent, známý dlouhou křesťanskou tradicí, přicházejí lidé vyznávající jinou víru. Severní Amerika, která prožívá již ustálenou multikulturní zkušenost, hostí stoupence nových náboženských hnutí. V Indii, zemi převážně hinduistické, působí katoličtí řeholníci a řeholnice poskytující pokornou a účinnou pomoc těm nejchudším.

Dialog není vždy snadný. Pro křesťany představuje však jeho trpělivé a důvěryplné hledání úkol, o jehož plnění mají stále usilovat. Spoléhají se na Pánovu milostivost osvětlující duši i srdce, zůstávají otevření a vstřícní vůči těm, kdo vyznávají jiná náboženství. Aniž by ustali v přesvědčeném praktikování své víry, vyhledávají i dialog s tím, kdo není křesťanem. Dobře však vědí, že k autentickému dialogu je nezbytné, aby podávali jednoznačné svědectví o své vlastní víře.

Toto upřímné úsilí o dialog předpokládá na jedné straně vzájemné přijetí odlišností, někdy i protikladů, a na straně druhé respektování svobodného rozhodnutí, ke kterému každý člověk dochází na základě svého svědomí. Je tedy nezbytné, aby si každý člověk, nehledě na to, jaké náboženství vyznává, uvědomoval nevyhnutné požadavky kladené náboženskou svobodou a svobodou svědomí, jak zdůraznil II. vatikánský koncil (srov. *Dignitatis humanae*, 2).

Přál bych si, aby k takovému solidárnímu soužití mohlo dojít i v zemích, kde většina obyvatel vyznává jiné než křesťanské náboženství, kde však žijí křesťanští přistěhovalci, kteří se bohužel ne vždy těší skutečné svobodě náboženského vyznání a svědomí. Budou-li všichni vedeni tímto duchem, stanou se tyto přesuny lidí jakousi líhni, vhodnou příležitostí k plodnému dialogu, v němž nebude nikdy popírán hlavní význam lidské osoby. To je jediná cesta posilující naději, že „bude zahánána hrozba náboženských válek, které zbrzdily krví tolikerá období lidských dějin“ a nezřídka donutily řadu lidí k opuštění vlasti. Je naléhavě zapotřebí jednat, aby se jméno jediného Boha stalo tím, čím skutečně je, tedy aby se stále více stávalo „jménem pokoje a výzvou k němu“ (srov. *Novo millennio ineunte*, 55).

3. „*Migrace a mezináboženský dialog*“: tak zní téma navržené pro Světový den migrantů a uprchlíků 2002. Prosím Pána, aby tento den byl pro všechny křesťany příležitostí k prohloubení těchto aspektů nové evangelizace, které jsou aktuálnější než kdykoli dříve, aby doceňovali každý dostupný nástroj, jímž by ve svých farních společenstvích mohli uvést do života vhodné apoštolské a pastorační iniciativy.

Farnost představuje prostor, v němž lze realizovat opravdovou pedagogiku setkávání s lidmi různých náboženských přesvědčení a kultur. Jednotlivé články farního společenství se mohou stát cvičištěm pohostinnosti, místem pro výměnu zkušeností a darů. To vše nutně přispívá

k poklidnému soužití a předchází riziku napětí, jež by mohlo vzniknout při příchodu přistěhovalců s jiným náboženským přesvědčením.

Je-li touha po dialogu společná, nehledí-li na odlišnosti, lze nalézt půdu pro účinné vzájemné sdílení a pro rozvoj prospěšného a vzájemného přátelství, které může mít i podobu smysluplné spolupráce se společnými cíly ve prospěch všeobecného blaha. Vhodnou příležitostí jsou zejména metropole, v nichž je počet přistěhovalců z odlišných kultur a náboženství velmi vysoký. V této souvislosti lze hovořit o skutečných „laboratořích“ občanského soužití a konstruktivního dialogu. Křesťan se dává vést láskou ke svému božskému Mistrovi, který svou smrtí na kříži vykoupil všechny lid. Otvírá proto také svou náruč a své srdce všem. Má být prodchnut kulturou úcty a solidarity, zejména pokud se nachází v prostředí různých kultur a náboženství.

4. Na četných místech světa se migranti, uprchlíci a utečenci každý den obracejí na farnosti a katolické organizace ve snaze nalézt oporu a jsou přijímáni bez ohledu na svou kulturní a náboženskou příslušnost. Služba milosrdné lásky, k níž jsou křesťané trvale povoláni, se nemůže omezovat na pouhou distribuci humanitární pomoci. Vznikají tak nové pastorační situace, od kterých církevní společenství nemůže odhlížet. Právě jeho členové totiž mají hledat vhodné příležitosti k tomu, jak se s nově příchozími rozdělit o zjevení Boha-Lásky, „který tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna“ (*Jan* 3,16). Spolu s hmotným chlebem nesmí být opomíjena nabídka daru víry podávaná zejména svědectvím osobního života a s trvalou úctou ke všem lidem. Přijetí a vzájemná otevřenost umožňují lepší vzájemné poznání a také objev, že rozdílné náboženské tradice nezřídka obsahují drahocenná semena pravdy. Z toho plynoucí dialog může obohatit každého člověka otevřeného pravdě a dobru.

Je-li tedy mezináboženský dialog jednou z nejvýznamnějších výzev naší doby, mohl by fenomén migrace obyvatel napomoci jeho rozvoji. Jak jsem uvedl v apoštolském listě *Novo millennio ineunte*, takový dialog „nesmí být založen na náboženské lhostejnosti“ (č. 56). Povinností nás křesťanů naopak je, „abychom ho rozvíjeli a vydávali svědectví plné naděje, která je v nás“ (*tamtéž*). Dialog nemá dar víry skrývat, nýbrž jej vyzdvihovat. Jak bychom si ostatně mohli podobně bohatství ponechat jen pro sebe? Jak bychom mohli přistěhovalcům a cizincům vyznávajícím jiné náboženství, s nimiž se díky Prozřetelnosti

setkáváme, nepředložit, třebaže s velkou vnímavostí k jejich citům, největší poklad, který máme?

Abychom mohli toto poslání uskutečňovat, musíme se nechat vést Duchem Svatým. V den letnic doplnil Duch pravdy božský plán o jednotě lidského rodu nehledě na rozmanitost kultur a náboženství. Když četní poutníci shromáždění v Jeruzalémě uslyšeli apoštoly, s údivem zvolali: „Slyšíme je, jak našimi jazyky hlásají velké Boží skutky“ (Sk 2,11). Od toho dne církev pokračuje ve svém poslání a hlásá „velké skutky“, které Bůh nepřestává konat mezi příslušníky různých ras a národů.

5. Marii, Matce Ježíšově a Matce celého lidstva, svěřuji radosti i námahu těch, kdo upřímně krácejí cestou dialogu mezi rozdílnými kulturami a náboženstvími. Kež přijme pod svůj láskyplný plášť všechny ty, kterých se nejvíce dotýká rozsáhlý migrační fenomén. Maria, „Tichost“, v níž se „Slovo“ stalo tělem, pokorná „služebnice Páně“, která zakusila utrpení vyhnanců a zkoušky samoty a opuštění, ať nás učí podávat svědectví o Slově, které se mezi námi a pro nás stalo Životem. Ať jsme ochotně připraveni k otevřenému a bratrskému dialogu se všemi našimi bratry a sestrami v migraci, přestože náležejí k jiným náboženstvím.

Spolu s tímto přáním a ujištěním o svých modlitbách uděluji z celého srdce všem své požehnání.

Castel Gandolfo 25. července 2001

Handwritten signature of Johannes Paulus II. in cursive script, with the Roman numeral II underlined.

Přehled dokumentů, které ČBK vydala v této řadě:

1. Poselství Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1994
2. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k oslavě 2. světového dne nemocných
3. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1994
4. Poselství Svatého otce mladým celého světa u příležitosti IX. a X. světového dne mládeže 1994–1995
5. Poselství Papeže Jana Pavla II. k XXXI. světovému dni modliteb za povolání
6. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1994
7. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXVIII. světovému dni sdělovacích prostředků 15.5.1994
8. Dopis papeže Jana Pavla II. rodinám
9. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1994–1995
10. Poselství Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1995
11. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k oslavě 3. světového dne nemocných 11. 2. 1995
12. List papeže dětem u příležitosti roku rodiny
13. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1995
14. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1995
15. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXII. světovému dni modliteb za povolání
16. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXIX. světovému dni sdělovacích prostředků 28.5.1995
17. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1996
18. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k oslavě 4. světového dne nemocných 11. 2. 1996
19. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k postní době 1996
20. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1996
21. Poselství Svatého otce mladým celého světa u příležitosti XI. světového dne mládeže 1996
22. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1996 v jubilejním roce jeho kněžského svěcení
23. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXXIII. světovému dni modliteb za povolání 28. 4. 1996
24. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1997
25. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k přípravě na 5. světový den nemocných 11. 2. 1997
26. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1997
27. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1997
28. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1997
30. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXI. světovému dni sdělovacích prostředků 11. 5. 1997
31. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1998
32. Poselství papeže Jana Pavla II. k 6. světovému dni nemocných, Loreto 11. 2. 1998
33. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1998
34. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1998
35. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1998
36. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXXV. světovému dni modliteb za povolání 3. 5. 1998
37. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXXII. světovému dni sdělovacích prostředků 24. 5. 1998
38. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1999
39. Poselství papeže Jana Pavla II. k přípravě 7. světového dne nemocných 11. 2. 1999
40. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době
41. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1999
42. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. ke XXXVI. světovému dni modliteb za povolání 25. 4. 1999
43. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1999
44. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIII. světovému dni Sdělovacích prostředků 16.5. 1999
45. *Incarnationis mysterium* Bula k vyhlášení Velkého jubilea roku 2000
46. List papeže Jana Pavla II. umělcům
47. List papeže Jana Pavla II. starým lidem
48. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 2000
49. Poselství papeže Jana Pavla II. k 8. světovému dni nemocných

50. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době
51. Poselství papeže Jana Pavla II. o putování na místa spjatá s dějinami spásy
52. Poselství papeže Jana Pavla II. k světovému dni uprchlíků 2000
53. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 2000
54. Poselství papeže Jana Pavla II. ke XXXVII. světovému dni modliteb za povolání 14. 5. 2000
55. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIV. světovému dni sdělovacích prostředků 4. 6. 2000
56. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. 1. 2001
57. Poselství papeže Jana Pavla II. ke Světovému dni nemocných 11. 2. 2001
58. Apoštolský list Jana Pavla II. daný motu proprio k prohlášení svaté Brigity Švédské, svaté Kateřiny Sienské a svaté Terezie Benedikty od Kříže za spolupatronky Evropy
59. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2001
60. Novo millennio ineunte – apoštolský list papeže Jana Pavla II. na závěr jubilejního roku 2000
61. List papeže Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 2001
62. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXVIII. světovému dni modliteb za povolání 6. 5. 2001
63. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXV. světovému dni sdělovacích prostředků 27. 5. 2001
64. Poselství Papeže Jana Pavla II. k XXII. světovému dni cestovního ruchu 27. 9. 2001
65. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. 1. 2002
66. Poselství papeže Jana Pavla II. ke Světovému dni nemocných 11. 2. 2002
67. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2002
68. Poselství papeže Jana Pavla II. k LXXXVIII. světovému dni uprchlíků 2002